

Eastern Europe Studies Centre
Est. 2006

2022 M. I-OJO KETVIRČIO BALTARUSIJOS TENDENCIJOS

DOROTA SOKOLOVSKA, ANDRIUS PROCHORENKO

Analitinė apžvalga
Sausis–kovas

Svarbiausi akcentai

- Baltarusijos kariuomenėje labai priešinamasi įsitraukimui į karinius veiksmus Ukrainoje, o kariuomenės vadai siekia išvengti sausumos pajėgų siuntimo į Ukrainą.
- Naujoji Baltarusijos Konstitucija panaikina Baltarusijos, kaip neutralios valstybės, statusą ir sukuria naujų mechanizmų, leidžiančių Aleksandrui Lukašenkai išlaikyti valdžią net ir pasibaigus prezidento kadencijai.
- Nelegalios migracijos krizė buvo suvaldyta ir nebėra prioritetinga Lietuvos saugumo darbotvarkės dalis, tačiau nelegalios migracijos atvejų pasienyje su Baltarusija vis dar fiksuojama.
- Prognozuojama, kad nauji Rusijai ir Baltarusijai pritaikyti sankcijų paketai šiose šalyse sukels ekonominę recesiją.
- Baltarusijoje vis labiau ribojama saviraiškos ir žiniasklaidos laisvė uždraudžiant alternatyviuosius informacijos šaltinius ir galimybę pasisakyti karo Ukrainoje tema.

Dorota Sokolovska. Rytų Europos studijų centre (RESC) dirba projektų asistente, prie komandos prisijungė 2021 m. liepą. Ji padeda vykdyti projektinę RESC veiklą, asistuoja renginiuose ir viešose ekspertų diskusijose. Taip pat prisideda kuriant analitinį turinį, yra kelių studijų bendraautorė. Pagrindinės temos – saugumas ir NATO aljansas.

Andrius Prochorenko. RESC vyr. operacijų vadovas, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto magistras. RESC dirba nuo 2017 m. Jis yra atsakingas už RESC tarptautinių projektų, susijusių su hibridinėmis grėsmėmis, informaciniais karais ir Rytų partnerystės šalių raida, vykdymą. Taip pat prisideda prie aukšto lygio politinių renginių ir konferencijų organizavimo, kitų nacionalinių ir tarptautinių projektų įgyvendinimo, yra RESC studijų bendraautoris.

TEMA:

Baltarusijos dalyvavimas kariniame konflikte su Ukraina

Aleksandras Lukašenka *de facto* pavertė Baltarusija šalimi agresore, kai šios šalies teritorija buvo panaudota kaip placdarmas Ukrainos puolimui. Dar 2021 m. A. Lukašenka viešai pareiškė, kad esant kariniam konfliktui stotų Rusijos pusėn, o 2022 m. vasario 10–20 d. vykdytos pratybos „Sąjunginis ryžtas“ buvo palydimos pareiškimais, kad, esant reikalui, pratybos gali būti panaudos ir „prieš Ukrainą“¹.

Vasario 24 d. prasidėjus aktyviems karo veiksams prieš Ukrainą, iš Baltarusijos teritorijos buvo ne kartą užfiksuotas Rusijos karių judėjimas ir raketinių užtaisų paleidimas Ukrainos kryptimi. Vis dėlto pats A. Lukašenka neigė aktyvų įsitraukimą į konfliktą ir teigė, kad Baltarusijos kariuomenė bus panaudota tik tada, jei „kils tokia būtinybė“².

Baltarusijos logistinė infrastruktūra išnaudojama karo poreikiams, Baltarusijos ligoninėse gydomi sužeisti Rusijos kariai³. Nukauti Rusijos kariai taip pat masiškai gabenami į Baltarusiją ir guldomi morguose⁴.

Manyta, kad Baltarusijos kariuomenė aktyviai įsitrauks į karo veiksmus Kijevo kryptimi, ypač kai Rusija patyrė didesnių nuostolių, nei buvo planuota. Remiantis Baltarusijos opozicijos pranešimais, buvo manyta, kad Baltarusijos kariuomenė gali prisijungti prie Rusijos vykdomo puolimo iš karto po įvykusio referendumo dėl naujosios Baltarusijos Konstitucijos (vasario 27 d.). Vis dėlto iki kovo vidurio Baltarusijos sausumos pajėgų dalyvavimas tiesioginiuose karo veiksmuose Ukrainoje nebuvo užfiksuotas. Tam įtakos turi keli svarbūs veiksniai: akcentuojama žema Baltarusijos karių moralė, prastas jų pasirėngimas ir susiskaldymas pačioje Baltarusijos kariuomenėje, kurioje absoliučiai nepritariama Rusijos vykdomiems karo veiksams. Tai atspindi ir faktas, kad Baltarusijos kariuomenė,

vienu metu dislokuota netoli sienos su Ukraina, po kurio laiko buvo atitrukta net ir nepaisant didelių Rusijos kariuomenės nuostolių⁵. Pasak Baltarusijos opozicijos, Baltarusijos kariuomenėje kai kurie aukšto rango karininkai taip pat pareiškė protestą ir paliko savo šalį, o kai kurie likę karininkai daro spaudimą vadovybei, kad sprendimas tiesiogiai dalyvauti konflikte nebūtų priimtas. Baltarusijos karininkų pasipriešinimą skatina baimė, kad kariuomenėje gali kilti didelis nepasitenkinimas, atsirastų grėsmė pačių karininkų saugumui⁶. Nevienareikšmišką karo Ukrainoje vertinimą Baltarusijoje atspindi ir faktas, kad kai kurie baltarusiai atsiliepė į Ukrainos kvietimą ir stėjo kariauti būtent į Ukrainos pusę.

Susiskaldymas dėl karo Ukrainoje pastebimas ir Baltarusijos visuomenėje. Remiantis „Chatham House“ vasarį atlikta apklausa, Rusijoje nuo pusės iki dviejų trečdalių šalies gyventojų pritaria Ukrainoje vykdomiems kariniams veiksams, o Baltarusijoje karinius veiksmus palaiko tik apie 11–12 proc. šalies gyventojų, Baltarusijos kariuomenės tiesioginį įsitraukimą į konfliktą remia tik apie 5 proc. šalies gyventojų⁷.

Esama abejonių ir dėl Baltarusijos kariuomenės parengtumo ir galimybių realiai ir efektyviai prisidėti prie Rusijos vykdomų karinių veiksmų. Efektyvų Baltarusijos kariuomenės panaudojimą apsunkina ir užfiksuoti tyčinio sabotazo atvejai. Iš nominaliai galimų panaudoti 47 tūkstančių Baltarusijos karių realiose koviniuose veiksmuose šiuo metu yra pasiruošę dalyvauti tik apie 17 tūkstančių⁸. Baltarusijos opozicija taip pat teigia, kad bėgančius karius iš Baltarusijos buvo galima pastebėti dar 2020 m., tačiau dėl didelės kontrolės, uždarytų sienų ir apribotų skrydžių palikti Baltarusijos teritoriją buvo ir vis dar yra sudėtinga.

Vis dėlto Baltarusijos karinių pajėgų įsitraukimo į karinius veiksmus Ukrainoje scenarijus išlieka įmanomas. Nors A. Lukašenka teigė, kad Bal-

tarusijos kariuomenė tiesiogiai neturėtų veltis į karo veiksmus, nemaža dalimi tai priklauso ir nuo Rusijos toliau patiriamų nuostolių bei siekio įvykdyti užsibrėžtus karinius tikslus. Tikėtina, kad kovo 11 d. įvykusiame A. Lukašenkos ir V. Putino susitikime buvo kalbama apie Baltarusijos karinių pajėgų įsitraukimą į karą. A. Lukašenka jau sukūrė tariamą pretekstą įsitraukti į karinius veiksmus, nes, pasak jo, Ukraina ketino pulti Baltarusijos teritoriją, o Rusijos suduotas smūgis yra prevencinis.

Išorės santykiai

Integracija su Rusija ir Baltarusijos Konstitucija. 2021 m. lapkritį Minsko ir Maskvos pasirašytos išsamios ekonominės ir karinės integracijos programos padariniai matomi jau 2022 m. pradžioje. Baltarusijos tarptautinė izoliacija suteikė V. Putinui naujų galimybių priversti Minską sutikti su Rusijos karių dislokacija Baltarusijos ir Ukrainos pasienyje, vos 80 kilometrų atstumu nuo Kijevo. Tokia situacija palengvino Rusijai galimybes pulti Ukrainą iškart trimis kryptimis, įskaitant tiesioginį puolimą Kijevo kryptimi.

Nepriklausomo baltarusių sociologo Andrejaus Vardomackio atliktos sociologinės apklausos duomenimis, matomas ryškus Baltarusijos gyventojų požiūrio į Rusiją pokytis⁹. Kalbėdami apie tai, kokie, jų nuomone, turėtų būti Baltarusijos ir Rusijos santykiai, dauguma teigė, kad šalys turėtų būti nepriklausomos, bet palaikyti kuo draugiškesnius ryšius – su atviromis sienomis, be vizų ir muitų. Baltarusijos prisijungimo prie Rusijos variantą palaikė tik 4,3 proc. apklaustųjų. Be to, žmonių, kurie Krymo prijungimą prie Rusijos vadina teisėtu, sumažėjo 16 proc. (2014 m. duomenimis, apie du trečdalius Baltarusijos gyventojų manė, kad šis Rusijos veiksmas tinkamas). Taip pat silpsta baltarusių orientacija į Rusiją – tik 45 proc. respondentų teigia, kad norėtų gyventi sąjunginėje valstybėje su Rusija. Beje, 2018 m. šis skaičius siekė 60 proc.

Naujoje Baltarusijos Respublikos Konstitucijoje dingio teiginys, kad Baltarusijoje negali būti dislokuotas branduolinis ginklas, o pati valstybė yra neutrali¹⁰. Šios anksčiau buvusios konstitucinės

nuostatos pakeistos daug siauresniu apibrėžimu. Teigiama, kad „Baltarusijos Respublika užkerta kelią karinei agresijai iš savo teritorijos prieš kitas valstybes“. Tokia formuluoatė suteikia daugiau vietos interpretacijai, nes neaišku, kokiu atveju ir kokio lygmens intervencija laikoma agresija. Be to, konstitucinėmis pataisomis atveriamas kelias steigti sąjunginę valstybę su Rusija. Dėl neutralumo statuso pokyčio Baltarusijos sąjungininkams, visų pirma ir svarbiausia Rusijai, atsiveria galimybė šalyje dislokuoti branduolinį ginklą, laikyti savo kariuomenę Baltarusijoje, naudotis jos infrastruktūra, tačiau eksplicitiškai Konstitucijoje apie tai nekalbama.

Naujoje Baltarusijos Konstitucijoje pastebima aiškesnė šalies ideologinė kryptis – ji glaudžiau siejama su Rusijos propaguojamo Didžiojo Tėvynės karo naratyvais, įtvirtinant, kad valstybė „užtikrina istorinės tiesos ir atminimo apie Baltarusijos žmonių didvyrišką žygdarbį Didžiojo Tėvynės karo metu išsaugojimą“.

Pasak oficialių Baltarusijos institucijų šaltinių, 65,2 proc. visų Baltarusijos rinkėjų pasisakė už Konstitucijos pataisas (per referendumą piliečiai negalėjo nesutikti – varianto „nepritarti“ tiesiog nebuvo balsavimo biuletenyje)¹¹. Naujasis dokumentas bendrai pradėjo veikti kovo 15 d., tačiau kai kurie straipsniai įsigalios vėliau. Pavyzdžiui, draudimas šalies vadovui eiti prezidento pareigas daugiau nei du kartus iš eilės tik po kitų prezidento rinkimų – taip, neabejojama, Lukašenka įtvirtino savo buvimo poste ilgaamžiškumą ir atidėjo poreikį anuliuoti savo kadencijų skaičių, panašiai, kaip padarė V. Putinas¹².

Referendumą dėl naujosios Baltarusijos Konstitucijos Vakarai pavadino surežisuotu, cituojant ES diplomatijos vadovą Žosepą Borelij¹³. Nerimas kyla, visų pirma, dėl Baltarusijos kaip nebranduolinės šalies statuso atsisakymo. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija pareiškė, kad referendumo rezultatų nepripažįsta ir paskatino tą patį padaryti kitas šalis¹⁴.

Priešingai, nei teigia oficiali šalies valdžia, Konstitucijos pakeitimai jokių būdu nesulpnins prezidento galių, jau nekalbant apie atstovaujamojų organų, tokių kaip parlamentas ar Visuotinis Baltarusijos liaudies susirinkimas, stiprinimą.

Įvestos Konstitucijos pataisos yra simbolinio pobūdžio – jos imituoja sistemines reformas, tačiau pagrindinė galia liks Lukašenkos rankose¹⁵. Svarbų vaidmenį atliks tik Asamblėjos Prezidiumas, kuriam vadovaus pats diktatorius. Šis sprendimas rodo jo norą bet kokia kaina išlaikyti valdžią.

Vakarų sankcijos. 2022 m. vasarį Europos Sąjunga paskelbė asmenų, kuriems pritaikomos sankcijos, sąrašą. Į jį įtraukti fiziniai ir juridiniai asmenys iš Rusijos ir Baltarusijos, atsakingi už Donecko ir Luhansko Liaudies Respublikų pripažinimą ir dėl to kilusią agresiją prieš Ukrainą¹⁶. Iš viso į sąrašą pateko 670 asmenų, įtrauktas ir nepripažintas Baltarusijos prezidentas A. Lukašenka. Šios sankcijos numato Europos Sąjungos teritorijoje laikomo turto įšaldymą.

JAV taip pat paskelbė tikslines sankcijas, taikomas konkreitiems asmenims (jos įtraukia 24 Baltarusijos fizinius ir juridinius asmenis) už Minsko teikiamą paramą ir pagalbą Rusijai per invaziją į Ukrainą¹⁷. Jos nukreiptos prieš Baltarusijos gynybos sektorių ir finansų institucijas, sritis, kuriose Baltarusija palaiko glaudžius ryšius su Rusija. Į sankcijų sąrašą įtraukti ir du dideli valstybiniai bankai „Belinvestbank“ ir „Bank Dabrabyt“, taip pat kitos gynybos sektoriuje dirbančios įmonės¹⁸.

2022 m. kovą pritaikytas naujasis Europos Sąjungos ir JAV sankcijų paketas Baltarusijai yra plačiausias per visą Baltarusijos valstybingumo istoriją. Naujosios sankcijos blokuoja didžiąją dalį Baltarusijos eksporto į Europos Sąjungą. Tikimasi, kad Baltarusijos naftos produktų pardavimo Europos Sąjungai embargo režimo bus laikomasi daug griežčiau, nei tai buvo daroma po ankstesnio sankcijų paketo. Išlieka grėsmė, kad Baltarusijoje nutrūks didelė dalis logistinių grandinių. Sankcijų efektas pastebimas ne tik jas įgyvendinant, bet ir tik kalbant apie sankcijas. Nors sankcijos Baltarusijai yra daug švelnesnės nei Rusijai, daugybė tiekėjų išgyvena didelį neužtikrintumą ir tokia situacija sukelia didelę žalą Baltarusijos ekonomikai. Kenčia ir Baltarusijos prekyba su Rusija, nes Baltarusijos tiekėjai neužtikrinti, kad jų partneriai Rusijoje bus pakankamai mokūs, tai taip pat lemia finansinius nuostolius Baltarusijai. Dabartinė ekono-

minė ir geopolitinė situacija gali paskatinti jau įsibėgėjusį Baltarusijos IT sektoriaus persikėlimą į užsienio šalis. Dėl šių aplinkybių tikimasi itin spartaus kainų augimo, atlyginimų vėlavimo ir jų mažėjimo¹⁹.

Nuo vasario 1 d. Lietuva uždraudė Baltarusijos kalio trąšų tranzitą per savo teritoriją. „Belaruskalij“ tranzitas iš Baltarusijos į Klaipėdos uostą vyko ilgiau nei dešimtmetį, jis nutrauktas Lietuvos Vyriausybei patvirtinus, kad iki 2023 m. pabaigos turėjusi galioti sutartis tarp „Lietuvos geležinkelių“ ir „Belaruskalij“ neatitinka šalies saugumo interesų²⁰. Analogiškos JAV sankcijos įsigaliojo 2021 m. gruodį. Baltarusija į tai atsakė analogiškais kontrankcijomis²¹. Sustabdžius tranzitą, Klaipėdos birių krovinių terminalas pranešė apie darbuotojų atleidimą²².

Migracijos krizė. Antroje 2021 m. pusėje Baltarusijos pasienyje kilusi migrantų krizė išsismė ir bemaž pasitraukė tiek iš Lietuvos, tiek iš Lenkijos saugumo darbotvarkės, tačiau krizė dar galutinai nesibaigė. Sausį Irako užsienio reikalų ministras Fuadas Huseinas pranešė, kad Irakas susigrąžino iki 4 000 savo šalies piliečių, kurie dar 2021 m. buvo įstrigę Baltarusijos pasienyje su Latvija, Lietuva ir Lenkija. Kad susigrąžintų piliečius, Irakas surengė 10 skrydžių. Vis dėlto šių metų vasarį Lenkijos sienos apsaugos tarnyba užfiksavo beveik 500 bandymų nelegaliai kirsti valstybės sieną. Teigiama, kad situacija išlieka nestabili²³, o nuo kovo pradžios dar labiau paastrėjo – per kelias dienas buvo užfiksuota net keliasdešimt bandymų nelegaliai kirsti šalies sieną. Lietuvos VSAT taip pat periodiškai praneša apie pažeidimus prie Lietuvos ir Lenkijos sienos, abi šalys fiksuoja iš Baltarusijos puses vis pasigirstančius šūvius²⁴.

Lenkija ir Lietuva toliau stiprina sienos su Baltarusija apsaugą. Lietuvos pasienyje su Baltarusija nutiesta beveik pusė viso numatyto ilgio pjaunamosios vielos (koncertinos), pastatyta 90 kilometrų apsauginės tvoros. Be to, planuojama visame pasienio ruože įrengti stebėjimo kameras²⁵. Šiuo metu Lenkijos pasienyje statoma užtvara, turinti užtikrinti tiek techninę, tiek elektroninę sienos apsaugą²⁶.

„Ryanair“ lėktuvo nutupdymo tyrimas. Metų

pradžioje JT civilinės aviacijos agentūros paskelbtoje ataskaitoje apie „Ryanair“ skrydžio incidentą konstatuojama, kad neva gautas grasinimas susprogdinti bombą, kuriuo Baltarusija siekė pateisinti priverstinį lėktuvo nutupdymą, buvo „sąmoningai sufalsifikuotas“. Tačiau Tarpautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) komandai, tiriančiai incidentą, nepavyko nustatyti jokio asmens ar valstybės, kurie būtų neteisėtos apgaulės šaltinis²⁷.

Vidaus politikos tendencijos

Referendumas. Konstitucijoje naujai formuojama Baltarusijos valdžios institucija Visuotinis Baltarusijos liaudies susirinkimas iš esmės dubliuoja jau esamas valdžios institucijas ir nesukuria naujų svertų sprendimams priimti kitos valdžios šakoms. Nors šios valdžios institucijos galios yra gana plačios, funkcijos išlieka neapibrėžtos o tai lemia, kad Visuotinio Baltarusijos liaudies susirinkimo svarstomų klausimų darbotvarkė priklausys nuo susirinkimo pirminko arba šalies prezidento. Ši institucija taip pat gali būti naudojama kaip galimybė ir toliau išsaugoti realią valdžią A. Lukašenkos rankose net jam pasitraukus iš prezidento posto, nes Visuotinio Baltarusijos liaudies susirinkimo sudėtyje numatyta vieta ir buvusiam prezidentui.

Svarbi šios institucijos funkcija yra skirta išsaugoti prezidento pozicijai. Naujoje Baltarusijos Konstitucijoje apibrėžiamas principas, kad prezidentą pašalinti iš posto gali tik Visuotinio Baltarusijos liaudies susirinkimo nariai: jie organizuoja kaltinimų prezidentui tyrimą ir priima sprendimą nušalinti prezidentą po to, kai gaunama Konstitucinio Teismo išvada dėl prezidento sistemingo ar šiurkštaus Konstitucijos pažeidimo faktų. Visuotinio Baltarusijos liaudies susirinkimo nutarimas dėl prezidento nušalinimo laikomas priimtu, jei už jį balsuoja visų susirinkimo narių dauguma. Taigi bet koks kitas būdas pašalinti prezidentą iš posto būtų laikytinas nekonstituciniu. Taip pat numatyta, kad prezidentui nustojus eiti savo pareigas, jis išsaugo neliečiamybę. Tai reikštų, kad A. Lukašenka negalėtų

būti teisiamas Baltarusijoje už fizinį susidorojimą su protestuotojais ir kitus nusikaltimus.

Ekonomika. Karas Ukrainoje kelia didelį iššūkį baltarusiškam eksportui, kurio 70 proc. sudaro naftos produktai. Prieš prasidedant kariniams veiksams daugiausia jų buvo eksportuojama į kaimyninę Ukrainą, dabar Baltarusija tikisi šiuos srautus nukreipti į Rusijos rinką²⁸. Tačiau išlieka neaišku, ar Baltarusijoje pagaminti naftos produktai būtų paklausūs Rusijos rinkoje, nes ji turi pakankamai savų gamintojų. Tokią konkurenciją dar labiau padidintų Rusijos naftos eksporto sumažėjimas, jei Vakarų bendrovės aktyviai ir toliau mažins „Urals“ tipo naftos užsakymų dalį. Be to, Baltarusijos prekybinių santykių su Ukraina ypatybė – didelis prekybos perviršis (t. y. eksportas į Ukrainą gerokai didesnis nei importas). 2021 m. prekybos perteklius siekė daugiau nei 3,9 mlrd. JAV dolerių; pinigai bus prarasti Ukrainai atsiskius baltarusiškų prekių.

Panašiai kaip ir Rusija, Baltarusijos valdžios institucijos pradėjo reguliuoti kai kurių produktų kainas (saulėgrąžų aliejaus, kvietinių miltų ir kūdikių maisto)²⁹. Iki 2022 m. rugpjūčio 31 d. galios Rusijos įvestas draudimas eksportuoti grūdus ir cukrų į Baltarusiją ir kitas Eurazijos ekonominės sąjungos šalis, taip bandant išvengti šių prekių stygiaus vidaus rinkoje³⁰. Toks draudimas galioja dar 200 grupių produktų, įskaitant žemės ūkio techniką³¹.

Dėl glaudžių ryšių su Rusijos ekonomika Baltarusijos rublis patyrė didelį spaudimą ir smuko visų užsienio valiutų atžvilgiu (apie 25–30 proc. vertės, buvusios vasario viduryje). Rusijos centrinis bankas paskelbė apie nepaprastą pinigų politikos priemones ir nustatė užsienio valiutos operacijų apribojimus. Tačiau Baltarusijos nacionalinis bankas kol kas reagavo gana santūriai: refinansuojamų palūkanų norma buvo padidinta iki 12 proc. per metus, o standartiniai rizikos skaičiavimai buvo sustabdyti³².

Rusijai kariaujant su Ukraina ir Vakarams paskelbus precedento neturinčias sankcijas, analitikai ir ekonomistai vis dažniau skelbia pareiškimus apie galimą tiek Baltarusijos, tiek Rusijos finansinių įsipareigojimų nevykdymą (defoltą). Kovo 9

d. reitingų agentūros „Fitch“ ir „S&P“ sumažino Baltarusijos kredito reitingą iki CCC, nurodydamos „realią įsipareigojimų nevykdymo galimybę“³³.

Politinės represijos. Baltarusijos opozicijos aktyvistė Marija Kalesnikava, nuteista 11 metų kalėjimo, 2022 m. sausį buvo perkelta į moterų pataisos koloniją Gomelio mieste³⁴. „Viasna“ duomenimis, šiuo metu (t. y. 2022 m. kovą) Baltarusijos įkalinimo įstaigose bausmę atlieka daugiau nei 1 000 politinių kalinių³⁵.

Pastarosiomis savaitėmis Baltarusijos milicija sulaukė nemažai asmenų už viešai išreikštą palaikymą Ukrainos žmonėms³⁶. Nepageidautini nuo šiol yra ne tik istorinės Baltarusijos, bet ir ukrainietiški simboliai ar karą nurodantys šūkių. Nesiliauja ir medijų veiklos suvaržymai – už teismo sprendimu pripažinto „ekstremis-

tinu“ turinio platinimą Baltarusijoje stabdoma „Deutsche Welle“ veikla³⁷. Už šio šaltinio informacijos platinimą ar persiuntimą gali būti skiriamos baudos arba administraciniai areštai.

Bandymai susidoroti su kitokią nuomonę turinčiais sporto pasaulio atstovais nesibaigė su Kristinos Timanovskajos istorija. 2022 m. pradžioje sportininkės Sviatlana Andrijuk ir Darja Dalidovič pranešė, kad Baltarusijos slidinėjimo sąjunga praeitų metų gruodį panaikino jų individualias registracijas, todėl jos nebegalėjo dalyvauti oficialiose Tarptautinės slidinėjimo federacijos organizuojamose varžybose, įskaitant atranką į svarbias tarptautines varžybas, pavyzdžiui, Pekino olimpinės žaidynes³⁸. Vėliau Rusijos ir Baltarusijos sportininkams buvo ne-

leista dalyvauti Pekino žiemos parolimpinėse žaidynėse, nes jų šalys dalyvauja kare su Ukraina. Tokį sprendimą priėmė Tarptautinis parolimpinis komitetas.

Šaltiniai

- ¹ Игорь Ильяш, [„Воронка эскалации. Что стоит за белорусско-российскими учениями „Союзная решимость“](#), Open Democracy, 2022-02-09.
- ² Игорь Ильяш, [„Белорусский фронт. Какую роль в войне с Украиной играет Лукашенко“](#), Open Democracy, 2022-03-01.
- ³ Марк Сировой, [„Убитых и раненых российских военных вывозят в Беларусь: местные в шоке от трупов – РС“](#), Liga, 2022-03-13.
- ⁴ [„Трупы расейцаў вязуць у аэрапорт, пачалі закопваць каля гораду“. Што адбываецца ў шпіталях і моргах Гомля і Мазыра“](#), Radio Svoboda, 2022-03-12.
- ⁵ Brian Whitmore, [„Belarusian military reluctant to join Vladimir Putin's Ukraine War“](#), Atlantic Council, 2022-03-09.
- ⁶ [„Белорусские солдаты и офицеры массово отказываются воевать против Украины“](#), Charter 97, 2022-03-05.
- ⁷ Яўгенія Бурштын, [„Удзел у гэтай вайне – катастрофа для Беларусі“](#), Novyčas, 2022-02-25.
- ⁸ [„Арестович: Белорусская армия саботирует вторжение в Украину“](#), Belsat, 2022-03-12.
- ⁹ [„Исследование: Все меньше белорусов – за аннексию Крыма и союз с Россией“](#), DW, 2022-03-15.
- ¹⁰ Joana Lapėnienė, [„Lukašenkos referendumas dėl Konstitucijos negali būti laikomas teisėtu“](#), LRT, 2022-02-27.
- ¹¹ [„До 2024-го без перемен? Новая Конституция Беларуси: что изменится и когда“](#), DW, 2022-03-01.
- ¹² [„Беларусь исключает военную агрессию со своей территории в отношении других государств“. Вступила в силу новая Конституция“](#), Zerkalo, 2022-03-15.
- ¹³ [„Belarus nuclear referendum ‘greatly worrying’, EU’s Borrell says“](#), Reuters, 2022-02-28.
- ¹⁴ [„Užsienio reikalų ministerijos pareiškimas dėl taip vadinamo „referendumo“ dėl Konstitucijos pataisų Baltarusijoje“](#), LR užsienio reikalų ministerija, 2022-02-28.
- ¹⁵ Kamil Kłysiński, [„Voting under special supervision. The constitutional referendum in Belarus“](#), OSW, 2022-02-28.
- ¹⁶ Виталий Кропман, [„ЕС опубликовал обновленный санкционный список против России и Беларуси“](#), DW, 2022-02-26.
- ¹⁷ Жан Рофе, [„США ввели санкции против Беларуси за содействие вторжению РФ в Украину“](#), DW, 2022-02-25.
- ¹⁸ [„Two more Belarusian banks hit by EU sanctions“](#), Belsat, 2022-02-21.
- ¹⁹ Владимир Дорохов, [„Экономист: От новых санкций пострадают почти все отрасли экономики Беларуси“](#), DW, 2022-03-04.
- ²⁰ Valdas Pryšmantas, Roma Pakėnienė, [„Belaruskalij“ trąšas kroves Birių krovinių terminalas atleidžia beveik visus darbuotojus“](#), LRT, 2022-03-03.
- ²¹ [„Беларусь вводит запрет на транзит части грузов из Литвы“](#), Ekonomicheskaja Gazeta, 2022-02-02.
- ²² Valdas Pryšmantas, Roma Pakėnienė, [„Belaruskalij“ trąšas kroves Birių krovinių terminalas atleidžia beveik visus darbuotojus“](#), LRT, 2022-03-03.
- ²³ Maciej Miłosz, [„Granica z Białorusią pozostanie niespokojna“](#), GazetaPrawna.pl, 2022-03-08.
- ²⁴ Milena Andrukaitytė, [„Pasieniečiai praėjusią parą apgrėžė 13 neteisėtai sieną kirsti bandžusių migrantų“](#), LRT, 2022-02-28.

- 25 Jūratė Skėrytė, „[NSGK vadovas: pasienyje su Baltarusija įrengta pusė visos koncertinos, 90 km tvoros](#)“, LRT, 2022-03-23.
- 26 Mikołaj Pietraszewski, „[Granica polsko-białoruska. Ponad 140 prób przekroczenia w ciągu 2 dni...„Sytuacja się zaogniła”](#)“, [Wiadomości Radio ZET](#), 2022-03-10.
- 27 „[UN Aviation Agency Finishes Report On Flight Diverted To Belarus](#)“, Radio Free Europe, 2022-01-18.
- 28 Дмитрий Наривончик, „[События в Украине и экономические последствия для Беларуси](#)“, [Ekonomičeskaja Gazeta](#), 2022-03-01.
- 29 Андрей Разумов, „[В Беларуси установлен особый порядок формирования цен на подсолнечное масло, детское питание и пшеничную муку](#)“, [Findirector.by](#), 2022-03-10.
- 30 Андрей Разумов, „[Россия вводит запрет на экспорт зерна и сахара в Беларусь и другие страны ЕАЭС](#)“, [Findirector.by](#), 2022-03-11.
- 31 Андрей Разумов, „[Россия в одностороннем порядке вводит ограничения на вывоз со своей территории в Беларусь и др страны ЕАЭС 200 групп товаров, оборудования и запчастей](#)“, [Findirector.by](#), 2022-03-11.
- 32 Дмитрий Наривончик „[Что будет с белорусским рублем? Разбираемся без эмоций](#)“, [Ekonomičeskaja Gazeta](#), 2022-03-04.
- 33 „[Дефолт как следствие войны и санкций: чего ждать белорусам?](#)“, DW, 2022-03-11.
- 34 „[Belarusian Opposition Activist Kalesnikava Transferred To Penal Colony](#)“, Radio Free Europe, 2022-01-11.
- 35 „[Political prisoners in Belarus](#)“, Spring96, žiūrėta 2022-03-11.
- 36 „[Под Логойском задержали двух детей за граффити о войне в Украине](#)“, Belsat, 2022-03-09.
- 37 „[Власти Беларуси признали информационную продукцию Deutsche Welle экстремистской](#)“, Belsat, 2022-03-09.
- 38 „[Two Belarusian Skiers Say Barred From Competing By Lukashenka Regime](#)“, Radio Free Europe, 2022-01-11.